

ทิวเรื่องภาษาไทยในสาขานิติศาสตร์

ร้อยตำรวจเอก หญิง นุทยาพร ปานดิษฐ์

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาอักษรศาสตรมหาบัณฑิต

ภาควิชาบรรณารักษศาสตร์

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

พ.ศ. 2531

ISBN 974-568-790-1

ลิขสิทธิ์ของบัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

013771

I16051631

THAI SUBJECT HEADINGS IN THE FIELD OF LAW

Police Captain Boonyaporn Pandist

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements

For the Degree of Master of Arts

Department of Library Science

Graduate School

Chulalongkorn University

1988

ISBN 974-568-790-1

หัวข้อวิทยานิพนธ์

หัวข้อเรื่องภาษาไทยในสาขานิติศาสตร์

โดย

ร้อยตำรวจเอก หญิง บุญยาพร ปานดิษฐ์

ภาควิชา

บรรณารักษศาสตร์

อาจารย์ที่ปรึกษา

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ วลัยพร เหมะรัชตะ

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้บัณฑิตวิทยาลัยฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่งของ
การศึกษาตามหลักสูตรปริญญาโทบัณฑิต

[Signature]
..... คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย
(ศาสตราจารย์ ดร.ถาวร วัชรภักย์)

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

[Signature]
..... ประธานกรรมการ
(รองศาสตราจารย์ อัมพร ทีชะระ)

[Signature]
..... อาจารย์ที่ปรึกษา
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ วลัยพร เหมะรัชตะ)

[Signature] *[Signature]*
..... กรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ สาวิตรี แผงสภา)

[Signature]
..... กรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ผ่องพรรณ ลวนานนท์)

พิมพ์ต้นฉบับบทคัดย่อวิทยานิพนธ์ภายในกรอบสี่เหลี่ยมนี้เพียงแผ่นเดียว

บุญยาพร ปานดิษฐ์, ร.ต.อ.หญิง : หัวเรื่องภาษาไทยในสาขานิติศาสตร์ (THAI SUBJECT HEADINGS IN THE FIELD OF LAW) อ.ที่ปรึกษา : ผศ.วลัยพร เหมะรัชตะ, ๒๔๔ หน้า.

การวิจัยนี้มีจุดมุ่งหมาย เพื่อศึกษาปัญหาการให้หัวเรื่องภาษาไทยสำหรับหนังสือและ เอกสารในสาขานิติศาสตร์ และศึกษาความนิยมในการเลือกใช้หัวเรื่องภาษาไทยสาขานิติศาสตร์ของบรรณารักษ์จัดหมู่ และทำบัตรรายการจำนวน ๔ คน จากห้องสมุดกฎหมาย ๔ แห่ง

จากการใช้หนังสือคู่มือการให้หัวเรื่องสำหรับหนังสือภาษาไทยจำนวน ๓ เล่ม ที่ให้หัวเรื่องภาษาไทยในสาขานิติศาสตร์ ปรากฏว่า บรรณารักษ์ส่วนใหญ่ประสบปัญหาในระดับมากเกี่ยวกับหัวเรื่องภาษาไทยในสาขานิติศาสตร์มีจำนวนน้อย ซึ่งตรงกับสมมติฐานข้อ ๑ ที่กำหนดไว้ว่าหัวเรื่องภาษาไทยในสาขานิติศาสตร์ที่กำหนดขึ้นใช้โดยทั่วไปในหนังสือคู่มือการให้หัวเรื่องมีจำนวนน้อย จึงเป็นปัญหาแก่บรรณารักษ์จัดหมู่และทำบัตรรายการในห้องสมุดกฎหมาย

หัวเรื่องภาษาไทยในสาขานิติศาสตร์ที่รวบรวมได้มีทั้งสิ้นจำนวน ๑,๓๕๒ หัวเรื่อง เป็นหัวเรื่องจากหนังสือคู่มือทั้ง ๓ เล่ม จำนวน ๕๕๐ หัวเรื่องและเป็นหัวเรื่องที่บรรณารักษ์กำหนดขึ้นใช้เองจำนวน ๘๐๒ หัวเรื่อง ซึ่งหัวเรื่องที่บรรณารักษ์กำหนดขึ้นใช้เองนั้นมีลักษณะแตกต่างกันเป็นจำนวน ๒๗๘ หัวเรื่อง ซึ่งตรงกับสมมติฐานข้อ ๒ ที่กำหนดไว้ว่าหัวเรื่องที่บรรณารักษ์กำหนดขึ้นใช้เองมีลักษณะแตกต่างกัน และลักษณะที่แตกต่างกันมีจำนวนมากที่สุด ได้แก่ หัวเรื่องที่ใช้ถ้อยคำแตกต่างกันแต่มีความหมายเหมือนกันหรือคล้ายคลึงกัน

เมื่อเปรียบเทียบหัวเรื่องที่บรรณารักษ์กำหนดขึ้นใช้เองกับหลักเกณฑ์การกำหนดหัวเรื่องทางบรรณารักษศาสตร์ พบว่า หัวเรื่องส่วนใหญ่ไม่สอดคล้องกับหลักเกณฑ์ ซึ่งได้แก่ หัวเรื่องที่เป็นศัพท์เฉพาะในสาขานิติศาสตร์ หัวเรื่องที่ใช้คำพ้องเพี้ยนไป การใช้หัวเรื่องย่อ เป็นต้น หัวเรื่องที่ไม่สอดคล้องกับหลักเกณฑ์มีจำนวน ๕๓๖ หัวเรื่อง (๕๔.๓๖%) ซึ่งผลการวิจัยนี้ไม่เป็นไปตามสมมติฐานข้อ ๓ ที่กำหนดไว้ว่า หัวเรื่องที่บรรณารักษ์กำหนดขึ้นใช้เอง ส่วนใหญ่จะสอดคล้องกับหลักเกณฑ์การกำหนดหัวเรื่องทางบรรณารักษศาสตร์ ลักษณะที่ไม่สอดคล้องกับหลักเกณฑ์จำนวนมากที่สุด ได้แก่ การใช้หัวเรื่องย่อ

ภาควิชา ..... บรรณารักษศาสตร์
สาขาวิชา ..... บรรณารักษศาสตร์
ปีการศึกษา ๒๕๓๑

ลายมือชื่อนิสิต .....
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา ..... อ.ศิวพร วัฒนารัตน

พิมพ์ต้นฉบับบทคัดย่อวิทยานิพนธ์ภายในกรอบสี่เหลี่ยมนี้เพียงแผ่นเดียว

BOONYAPORN PANDIST, Pol. Capt.: THAI SUBJECT HEADINGS IN THE FIELD OF LAW. THESIS ADVISOR : ASST. PROF. VALAIPORN HEMARAJATA. 249 PP.

The purpose of this research was to study the problems of assigning Thai subject headings for books and documents in law and the preference in selecting Thai subject headings from the nine catalogers of nine law libraries.

By using the three Thai Subject Headings Handbooks in assigning Thai subject headings for law books, it found that the majority of catalog librarians faced the problems at a high degree about the paucity of legal subject headings from the Handbooks. The result of this finding was in support of the first hypothesis that the paucity of Thai legal subject headings from the Handbooks caused problems for the catalogers.

From 1,352 Thai legal subject headings collected, 550 were taken from the three Handbooks and 802 were assigned by the catalogers themselves. It also found that 278 subject headings from 802 were different in many aspects. This finding also proved the second hypothesis that the subject headings assigned by the catalogers themselves differed especially in the aspect of using different words or phrases with similar meanings.

By comparing the Thai legal subject headings assigned by the catalog librarians themselves with the criteria of Library Science, it indicated that the majority of the subject headings were not consistent with such criteria as specificity of terms, usage of extravagant, and usage of subheadings. There were 436 subject headings (54.36%) which were not consistent with the criteria. This finding rejected the third hypothesis that the subject headings assigned by the catalogers themselves were mostly consistent with the criteria and the most common inconsistency was the usage of subheadings.

ภาควิชา ..... บรรณารักษศาสตร์ .....
สาขาวิชา ..... บรรณารักษศาสตร์ .....
ปีการศึกษา 2530 .....

ลายมือชื่อนิสิต .....
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา .....
.....

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์สำเร็จได้ด้วยความช่วยเหลือของผู้ช่วยศาสตราจารย์ วลัยพร เหมะรัชตะ อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ที่ได้สละเวลาตรวจสอบ แก้ไข ชัดเกลาก่อร่างคำสำนวน และให้คำแนะนำอันเปี่ยมด้วยความเอาใจใส่อย่างดียิ่งตลอดมา จึงขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูงไว้ ณ ที่นี้

ขอกราบขอบพระคุณ รองศาสตราจารย์ อัมพร ทีชะระ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ สาวิตรี แห่งสภา และผู้ช่วยศาสตราจารย์ ผ่องพรรณ ลวนานนท์ ผู้เป็นประธานและกรรมการสอบ วิทยานิพนธ์เล่มนี้

นอกจากนี้ ขอขอบคุณผู้บังคับบัญชาในโรงเรียนนายร้อยตำรวจที่มีส่วนสนับสนุนในการทำ วิทยานิพนธ์ และบรรณารักษ์ห้องสมุดกฎหมายที่ได้ให้ความร่วมมือตอบแบบสอบถาม ซึ่งแม้แบบสอบถามจะมีถึง 2 ชุด และมีจำนวนหน้ามาก แต่ทุกท่านก็ได้ให้ความช่วยเหลือด้วยความเต็มใจ จึงขอขอบคุณไว้ ณ โอกาสนี้ด้วย

ท้ายสุดนี้ ขอขอบคุณ คุณศรีนวล ใจเอื้อ บรรณารักษ์ห้องสมุดบริษัท เอส.จี.วี. ณ ถลาง ซึ่งได้ให้ความช่วยเหลือในการทำวิทยานิพนธ์มาตั้งแต่ต้นจนจบ ด้วยความเป็นห่วงและเอาใจใส่อย่างที่สุด

นุทยาพร ปานดิษฐ์

สารบัญ

หน้า

บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	จ
กิตติกรรมประกาศ.....	ฉ
สารบัญตาราง.....	ณ
บทที่	
1. บทนำ.....	1
ที่มาและความสำคัญของปัญหา.....	1
วัตถุประสงค์ของการวิจัย.....	5
สมมติฐานของการวิจัย.....	6
ขอบเขตของการวิจัย.....	7
วิธีดำเนินการวิจัย.....	8
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ.....	8
คำอธิบายศัพท์ที่ใช้ในการวิจัย.....	9
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	9
2. หัวเรื่อง.....	14
ความหมายของหัวเรื่อง.....	14
วัตถุประสงค์ในการกำหนดหัวเรื่อง.....	15
ความสำคัญและประโยชน์ของหัวเรื่อง.....	15
การเลือกใช้หัวเรื่อง.....	16
ลักษณะทางภาษาของหัวเรื่อง.....	18
ประเภทของหัวเรื่อง.....	19
การแบ่งหัวเรื่อง.....	20
ประวัติและความเป็นมาของหัวเรื่อง.....	21

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
ประวัติของหัวเรื่องและหนังสือคู่มือการให้หัวเรื่องในประเทศไทย.....	25
หนังสือคู่มือการให้หัวเรื่องในสาขาวิชาเฉพาะ.....	29
การให้หัวเรื่องในสาขานิติศาสตร์.....	31
หนังสือคู่มือการให้หัวเรื่องในสาขานิติศาสตร์.....	33
3. วิธีดำเนินการวิจัย.....	46
วิธีดำเนินการศึกษาใน ส่วนที่ 1	46
วิธีดำเนินการศึกษาใน ส่วนที่ 2	48
วิธีดำเนินการศึกษาใน ส่วนที่ 3	51
4. การวิเคราะห์ข้อมูลและผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	55
ส่วนที่ 1	55
ส่วนที่ 2	81
ส่วนที่ 3	175
5. สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ.....	203
บรรณานุกรม.....	218
ภาคผนวก.....	226
ภาคผนวก ก. บัญชีหัวเรื่องของห้องสมุดเนติบัณฑิตยสภา.....	227
ภาคผนวก ข. แบบสอบถามชุดที่ 1	235
ประวัติผู้เขียน.....	249

สารบัญตาราง

ตารางที่	หน้า
1. คุณวุฒิของบรรณาธิการ.....	57
2. หนังสือคู่มือที่ใช้เป็นหลักในการให้หัวเรื่อง.....	58
3. หนังสือคู่มือที่ใช้ประกอบการให้หัวเรื่อง.....	60
4. จำนวนบรรณาธิการจำแนกตามระดับการประสพปัญหาการให้หัวเรื่อง...	62
5. จำนวนบรรณาธิการจำแนกตามระดับการประสพปัญหาในการใช้ หนังสือหัวเรื่องสำหรับหนังสือภาษาไทย ของสมาคมห้องสมุด แห่งประเทศไทย.....	64
6. จำนวนบรรณาธิการจำแนกตามข้อเสนอแนะเกี่ยวกับหนังสือ หัวเรื่องสำหรับหนังสือภาษาไทย ของสมาคมห้องสมุด แห่งประเทศไทย.....	66
7. จำนวนบรรณาธิการจำแนกตามระดับการประสพปัญหาในการใช้ หนังสือหัวเรื่องสำหรับหนังสือภาษาไทยของห้องสมุด มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.....	68
8. จำนวนบรรณาธิการจำแนกตามระดับการประสพปัญหาในการใช้ หนังสือหัวเรื่องสำหรับหนังสือภาษาไทย ของคณะอนุกรรมการ วิเคราะห์เลขหมู่และทำบัตรรายการ ห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษา.....	70
9. จำนวนบรรณาธิการจำแนกตามหลักเกณฑ์ในการเพิ่มหัวเรื่องขึ้นใช้เอง..	72
10. อัตราการเพิ่มของหัวเรื่อง (รวมหัวเรื่องย่อย).....	74
11. จำนวนบรรณาธิการจำแนกตามระดับการประสพปัญหาในการเพิ่มเติม หัวเรื่องขึ้นใช้เอง.....	75
12. จำนวนบรรณาธิการจำแนกตามข้อเสนอแนะในการปรับปรุงหัวเรื่อง ภาษาไทยในสาขานิติศาสตร์.....	78
13. จำนวนหัวเรื่องจำแนกตามที่มาจากหนังสือคู่มือ.....	82

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตารางที่	หน้า
14. จำนวนหัวเรื่องจำแนกตามลักษณะการกำหนดใช้.....	83
15. จำนวนหัวเรื่องจำแนกตามแหล่งที่มา.....	84
16. ลักษณะของหัวเรื่องที่บรรณารักษ์กำหนดชั้นใช้เองจำแนกตามความ แตกต่างกัน.....	92
17. หัวเรื่องภาษาไทยในสาขานิติศาสตร์จำแนกตามจำนวนผู้แสดง ความคิดเห็น.....	94
18. จำนวนหัวเรื่องที่ได้รับการพิจารณาว่าเหมาะสมจำแนกตามแหล่งที่มา..	173
19. จำนวนหัวเรื่องที่ได้รับการพิจารณาว่าเหมาะสมจำแนกตาม หนังสือคู่มือ.....	174
20. หัวเรื่องที่ใช้ไม่ตรงกับหัวเรื่องของสมาคมห้องสมุดแห่งประเทศไทย...	175
21. หัวเรื่องที่เป็นศัพท์เฉพาะในสาขานิติศาสตร์.....	182
22. หัวเรื่องที่ไม่ได้ใช้เครื่องหมายวรรคตอนตามหลักเกณฑ์การกำหนด หัวเรื่อง.....	187
23. การใช้หัวเรื่องย่อย.....	188
24. การกลับลำดับคำ.....	195
25. หัวเรื่องที่ใช้คำพุ่มเพื่อยกขึ้น.....	197
26. หัวเรื่องที่ใช้คำไม่ตรงกับเรื่องที่ต้องการแสดงออก.....	199
27. หัวเรื่องที่ใช้หรือไม่ใช้ "การ, ความ" นำหน้า.....	200
28. การใช้คำเชื่อม "กับ, และ".....	201
29. จำนวนหัวเรื่องที่ไม่สอดคล้องกับหลักเกณฑ์การกำหนดหัวเรื่อง ทางบรรณารักษศาสตร์ จำแนกตามกลุ่ม.....	202